

1. *Bergenia crassifolia* (L.) FRITSCH — bergénie tučnolistá (badan tučnolistý) Tab. 94/2

Bergenia crassifolia (LINNAEUS) FRITSCH Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien 39: 587, 1889. — Syn.: *Saxifraga crassifolia* L. Sp. Pl. 401, 1753. — *Bergenia bifolia* MOENCH Meth. Pl. 664, 1794, nom. illeg.

Trsnaté, statné, zcela lysé byliny. Oddenek až 2 cm v průměru, s málo početnými adventivními kořeny, mnohdy bohatě větvenými (starší části oddenku obvykle hnědě zbarveny). Lodyha přímá, až 1 cm silná, oblá, mimo květenství nevětvená, bezlistá, avšak s několika záhy opadavými šupinovitými listeny v dol. části. Listové čepele ± okrouhlé, okrouhle až elipticky obvejčité, většinou 15–25 cm dl., 10–20 cm šir., lesklé, na obou stranách tmavě tečkované (s ponořenými žlázkami nevylučujícími uhličitan vápenatý), na bázi zaokrouhlené nebo jen mělce vykrojené, s okrajem často zvlněným a mělce nepravidelně hrubě zubatým či oddáleně vroubkovaným. Květenství bez listěnců, zpočátku stažený vrcholík nebo vrcholičnatá lata, později větve květenství poněkud prodloužené a rozestálé. Kališní lístky ± jen 1/3 srostlé (češule ± polokulovitá), cípy na vrcholu zaokrouhlené; korunní lístky obvejčité, 7–12 mm dl., ca 5 mm šir., nejčastěji růžové, řidčeji červenofia-

lové, světle růžové, vz. až bílé; tyčinky zděli 1/2 až 2/3 korunních lístků. Tobolka 10–13 (–15) mm dl. Semena čihovitá, 1,5–2,5 mm dl., hnědá, podélně svraskalá. IV–VI (časté podzemní reflorescence). Hkf.

Poznámka: Okraje každého z obou plodolistů jsou k sobě jen přiloženy a nesrůstají; při dozrávání semen se od sebe oddalují.

$2n = 34$ (extra fines)

Často pěstována na hřbitovech, ve stinných zahradách a parcích; rostliny ze slunných stanovišť mívají načervenalé až červenofialové nebo červenohnědé listy nebo alespoň okraje listových čepelí. Pěstována v četných kultivarech vzájemně odchylných převážně jen zbarvením korunních lístků. Pochází ze stř. a v. Asie (převážně horský druh). Nezplaňuje, někdy však dlouhodobě vytrvávají vyhozené rostliny v blízkosti kompostů, zdí apod.

Poznámka: Řidčeji je pěstována *B. cordifolia* (HAW.) A. BRAUN, která je podobného vzhledu, avšak vyznačuje se zřetelně srdčitou bází listové čepele. Vzácně se zejména na hřbitovech pěstuje i *B. purpurascens* (HOOKER fil. et THOMSON) ENGLER; je nižšího vzrůstu, má výrazně menší listové čepele (nejvýše 10 cm dl. a 4–8 cm šir.), většinou vejčité až široce eliptické, lodyhy za květu jen 15–20 cm vys., za plodu obvykle nepřevyšující 30 cm.

4. *Heuchera* L. — dlužicha

Heuchera LINNAEUS Sp. Pl. 226, 1753.

Lit.: ROSENDAHL C. O., BUTTERS F. K. et LAKELA O. (1936): A monograph of the genus *Heuchera*. Minnesota Stud. Pl. Sci. 2: 1–180.

Vytrvalé byliny. Listy jen přízemní, dlouze řapíkaté, s palisty; čepel jednoduchá. Květy 5četné, různobalné; tyčinek 5; gyneceum parakarpní, semeník polosopdní, jednopouzdrý. — Asi 70 druhů v horách Severní Ameriky. V ČR pouze pěstované druhy.

1. *Heuchera sanguinea* ENGELM. — dlužicha krvavá Tab. 94/1

Heuchera sanguinea ENGELMANN in WISLIZENUS Mem. North Mexico 107, 1848.

Trsnaté, žláznaté a chlupaté byliny, na bázi někdy s tmavohnědými zbytky řapíků po odumřelých listech. Oddenek 2–10 cm dl., 5–8 mm v průměru, obvykle tmavě hnědý, mnohdy s početnými adventivními kořeny. Lodyhy přímé, 30–50 cm vys., mimo květenství obvykle nevětvené (jen vz. větvené i v dol. části). Listy s čepelí v obrysu okrouhlou, vejčitou až téměř ledvinitou, laločnatou, na bázi obvykle srdčitou, na okraji zubatou nebo vroubkovaně zubatou. Květenství řídká, ale mnohokvětá lata bez listěnců. Květy ca

5–8 mm dl.; kališní lístky do 1/3 až 1/2 srostlé (češule zvonkovitá), cípy zaokrouhlené; korunní lístky většinou úzce obvejčité nebo eliptické, až 5 mm dl., červené; tyčinky kratší než kališní cípy. Tobolka jednopouzdrá. VI–VIII. Hkf.

$2n = 14$ (extra fines)

Často pěstována jako trvalka v zahradách a někdy i na hřbitovech. Pochází z hor Arizony a s. Mexika.

Poznámka: Někdy je též pěstována *H. americana* L.; je 60–80 cm vys., má nazelenalé nebo bělavé květy a tyčinky stejně dl. nebo delší než kališní cípy. Jako původní se vyskytuje v atlantské části Severní Ameriky. Poměrně často jsou pěstování i kříženci mezi oběma, případně dalšími druhy, označování obvykle jako *H. brizoides* hort. (s intermediárními znaky). Vyšlechtěna byla i řada kultivarů, odchylných vzájemně převážně barvou korunních lístků.

Tab. 94: 1 *Heuchera sanguinea*, 1a — květ, 1b — čepel s částí řapíku. — 2 *Bergenia crassifolia*. — 3 *Astilbe arendsii*, 3a — květ.

